

KURCZYĆ SIĘ (16) *vb impf*

się (11), się (5).

inf kurczyć się (2). ◇ *praes 1 sg* kurczę się (1). ◇ *3 sg* kurczy się (5). ◇ *3 pl* kurczą się (2). ◇ *praet 3 sg f* kurczyła się (1). ◇ *3 pl m pers* kurczyli się (1). *subst* kurczyły się (1). ◇ *con 3 sg m* by się kurczył (1). ◇ *3 pl subst* by się kurczyły (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Skręcać się, wykrzywiać (3) : komu by łie członki albo łtawy kurczyły z boleścią, tedy tim namazuy *FalZioł* I 42b; *Oczko* 33.

kurczyć się ku czemu (1): *Opifthotonos, rigor quo caput scapulis anectitur [...]* Gdy łziyá ćirpnie albo drętwiey/ á ták łie ná zád ku plecóm kurczy. *Mącz* 266a.

2. Ściągać, kulić się, zmniejszać się, maleć; rigere *Mącz* (8) : *FalZioł* V 58v; *Rigeo*, kurczę łie przed zimnem. *Mącz* 356b; Gdy by łye żyły kurczyły Niepowolné członki były/ W oliwie łábęćię vłmaż Co namdleyłze tym żyły máž. *SienLek* 143v; *SkarŻyw* 207, 371.

Przen: Płaszczyć się, uniząć, potulnieć (2) : Y dziś ich potomkowie/ nie kurczą łie nigdy/ Y nie rádziby dáli/ czynić łobie krzywdy. *RejZwierz* 66.

kurczyć się przed czym (1): kładzie przed oczy każdemu/ áby łie nie kurczył ták bárzo przed tym przykázaniem *RejPos* 72.

a. W funkcji biernej; tu przen: być ograniczanym (1) :

Szereg: »nie krocić się ani kurczyć« (1): Czym dołtoieńftwo ich krolewłkie/ y władza łię nie krociłá áni kurczyłá *SkarKazSej* 692a.

3. Zawężać, ograniczać się; contrahere *Cn* (5) :

W przeciwstawieniu: »kurczyć się ... rozszerzać się« (1): [*Bóg*] ieft ieden/ włzakoż Troiáki/ ktory thák łię czásem kurczy áby iednym był/ á czásem łię rozłzerza áby był Troiákkiem *GrzegRóżn* F2.

a. Oszczędzać, skąpić; tu w przen (4) :

kurczyć się w czym (1): nyemáło tákich znaydzye/ ktorzy ná łwe rodzice nárzekáya/ że ich thez kyedy vczyć nye dali/ że łwoye látá ná dworze profto s chłopyą yefłcze zefzli á łtrawili. Yáko ci ktorzy łie domá w máyętności kurczą/ á v ludzi fortuny nábyć चुć á wołá máya. *GliczKsiąż* I4.

kurczyć się z czym (1): Dobrá łwego od Bogá nádánego poćciwie vzywa/ áni łie z nim nie kurczy/ áni go też márnie rołprałza. *RejZwierz* 143v.

W przeciwstawieniach: »kurczyć ... dołóżyć, rozpraszać, sypać pieniędzmi« (3): gdzye trzeba dołóżyć/ ták łie nie kurczyli. *RejZwierz* 71; *RejZwierz* 143v; *pars aduersa* pieniędzmi sypála, atu Hetman Kurcyc się nie moł *ActReg* 96.

Synonimy: **2. zmniejszać się; 3. ściągać się; a. skąpić.**

Formacje współrdzenne cf KURCZYĆ.